

“Azərbaycan xalqının özünü, öz dövlətini qoruya bilən əsgərləri, zabitləri, ordusu var”.

AZƏRBAYCAN ORDUSU

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI MÜDAFİƏ NAZİRLİYİNİN ORQANI

Qəzet 1992-ci il fevralın 11-dən çıxır 4 may 2024-cü il №32 (2843) <https://mod.gov.az> Qiyməti 30 qəpik

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham ƏLİYEV:

Azərbaycan sülhü müharibə vasitəsilə təmin etdi və bu, lazımınca nəzərdən keçirilməlidir

Mayın 1-də Bakı Konqres Mərkəzində "Sülh və global təhlükəsizlik naminə dialoq" mövzusunda VI Ümumdünya Mədəniyyət-lərarası Dialoq Forumunun açılış mərasimi keçirilib.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev təbirdə iştirak edib.

Əvvəlcə birgə foto çəkdirilib. Tədbirin moderatoru, ABŞ-ın Corc Meyson Universitetinin Sülh və Münaqişələrin Həlli üzrə Cimmi və Rozalin Karter Məktəbinin dekani, professor **Alpaslan Özerdem** deyib:

- Zati-aliləri Prezident İlham Əliyev.

Hörmətli qonaqlar, dini nümayəndələr, xanımlar və cənablar.

VI Ümumdünya Mədəniyyətlərarası Dialoq Forumuna xoş gəlmisiniz.

Bakıda toplaşdığımız zaman biz sərhədləri aşan, məfkurələri keçən dərin çağırışlarla və fürsətlərlə səciyyələnən global durumun şahidiyik. Bəşəriyyət iqlim dəyişmələri, pandemiya, terrorçuluq, kiber təhlükələr və geosiyasi gerginlik kimi mürəkkəb məsələlərlə üzleşir. Əlbəttə ki, biz münaqişələri həll etməli və sülhü qurmalıyıq. 2011-ci ildə başladığıdan sonra məhz "Bakı Prosesi" bu məqsədi vacib tutub. Bu gün "Sülh və global təhlükəsizlik naminə dialoq" mövzusunda Forumda əməkdaşlıq formalarını, rəhbərlik üsullarını müzakirə edəcəyik.

Xanımlar və cənablar. Bu gün nümayəndələrimizə söz verməzdən öncə qısa videoçarxa baxacağıq. Orada "Bakı Prosesi" təsvir olunacaq.

* * *

"Bakı Prosesi"ndən və Azərbaycanın mədəniyyətlərarası dialoqa töhfələrindən bəhs edən videoçarxda deyilir:

- 2024-cü ildə dünyamız daha çox əlaqəli görünür, lakin heç vaxt olmadığı qədər parçalanmış qalır.

H. E. Mr. Ilham Aliyev

Bütün çağırışlar qarşısında bizim bir araya gəlmək, parçalanmanı dəf etmək və daha parlaq ümumi gələcəyə doğru yol açmaq üçün nadir fürsətimiz var. Bu, "Bakı Prosesi"nin özəyidir. Bakıya, Azərbaycana xoş gəlmisiniz. Burada Şərqi ilə Qərbi, ənənə ilə müasirlik qovuşur.

"Sülh və global təhlükəsizlik naminə dialoq" mövzusunda VI Ümumdünya Mədəniyyətlərarası Dialoq Forumuna xoş gəlmisiniz. Bu mühüm Ümumdünya Forumu "Bakı Prosesi"nin hissəsi olaraq mədəniyyətlərarası dialoqu global şəkildə təşviq edir. Forum fərqli etnik, mədəni, dini və dil mənşəyi olan insanları bir araya gətirir, qarşılıqlı anlaşmaya doğru açıq və hörmətli mübadilə üçün platforma yaradır.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev tərəfindən 2008-ci ildə başlanmış, aparıcı beynəlxalq təşkilatların dəstəklədiyi "Bakı Prosesi" 250-dən artıq təbirdə 180 ölkədən olan 10 mindən

artıq iştirakçını salamlamış, bölgədə yeni mədəniyyətlərarası təşəbbüsləri ilhamlandırmışdır. Dünya VI Ümumdünya Mədəniyyətlərarası Dialoq Forumuna toplaşdığı zaman biz gələcəyimizi öz əllərimizdə saxlayırıq. Burada - Bakının mərkəzində bizim dünyanın gələcəyinə təsir etmək fürsətimiz var. Bu, ümid, anlaşma və dirçəlmə gətirə biləcək dinlərarası dialoq dünyasıdır. Burada dayanıqlı inkişaf, təhsil və turizm bizi bir-birimizə yaxın edir.

Burada sosial media və süni intellekt bəşəriyyəti parçalamır, birləşdirir. Bakı COP29 Sammitinə ev sahibliyi edəcəyi vaxtda biz iqlim dəyişmələrinin yaratdığı çətinliyi aradan qaldırmaq üçün millətlərin bir araya gələcəyi dünyanı formalaşdırmaq istəyirik.

Əsas məqsədlərimiz dialoq vasitəsilə sülhü təşviq etmək, global təhlükəsizliyi gücləndirmək və əməkdaşlığı möhkəmləndirməkdir. Forumun məqsədi yeni siyasət, sənədlər və razılaşmalar formalaşdırmaqdır

və onlar təxirəsalınmaz məsələlərdə dünya hökumətlərinə təsir göstərmək qüvvəsinə malik olacaq.

Azərbaycan zəngin mədəniyyəti, etnik və dini müxtəlifliyi, tolerantlığın tarixi ilə öz mədəniyyətini dünya üçün ümid məşəli kimi ürəkəndə təklif edir.

Cənubi Qafqazda onilliklərlə sürən münaqişədən sonra bu il Böyük Qayıdış reallaşır, sülhə, təhlükəsizliyə və firavanlığa yol açan Azərbaycanın suveren milli sərhədləri bərpa olunur. Qanuni yolla ərazinin uğurla azad olunması və münaqişənin beynəlxalq hüquqa uyğun həllindən sonra ədalət, nəhayət ki, zəfər çalır.

Burada əsas mesaj ümid-dir. Azərbaycan bu ümidi bütün dünyaya yaymaq istəyir.

Bu yolla birgə çıxaraq gəlin, qarşımızdakı fürsətdən yararlanacaq, birləşək, müxtəlifliyi bayram edək!

Sülh, qarşılıqlı hörmət və anlaşma dünyasının yaradılmasına gəlin, ümumi səylər,

baxışlar və biliklər ilə töhfə verək.

"Sülh və global təhlükəsizlik naminə dialoq" mövzusunda VI Ümumdünya Mədəniyyətlərarası Dialoq Forumuna xoş gəlmisiniz.

* * *

Moderator **Alpaslan Özerdem**: Çox gözəl bir səyahətdir. Həqiqətən, biz çox ilhamlanırıq. Mən burada olmağımdan çox məmnunam. "Bakı Prosesi" birmənalı olaraq bizə ümid verir.

Zati-aliləri.

Xanımlar və cənablar.

Mən bu mötəbər toplantıda Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Zati-aliləri İlham Əliyevi salamlamaqdan şərəf hissi duyuram. Prezident Əliyev uzaqgörən lider, mədəniyyətlərarası dialoqu və multikulturalizmin global çarçısıdır. 2008-ci ildə Prezident Əliyev müxtəlif mədəniyyətlər və sivilizasiyalar arasında dialoqu və əməkdaşlığın gücləndirilməsi üçün məxsusi təşəbbüsü - "Bakı Prosesi"ni irəli sürdü. Bu cür uzaqgörən yanaşma sərhədləri aşaraq və parçalanmanı aradan qaldıraraq millətlər arasında da daha böyük anlaşma və qarşılıqlı hörmətə yol açdı.

Xahiş edirəm, Zati-aliləri Prezident İlham Əliyevi səmimiyyətlə salamlamaqda mənə qoşulun.

* * *

Azərbaycan dövlətinin başçısı Forumun açılış mərasimində nitq söyləyib.

Prezident İlham Əliyevin nitqi

- Çox sağ olun, təşəkkür edirəm. Xoş sözlərə görə minnətdaram.

Hörmətli xanımlar və cənablar. Əziz qonaqlar. Azərbaycana xoş gəlmisiniz.

Çox şadam ki, Forum yenicən canlanır. Bildiyiniz kimi, bir neçə il ərzində fasiləmiz oldu. Bu, COVID-lə və post-COVID vəziyyətlə bağlı oldu. İndi isə əminəm ki, bizim ənənəvi cədvəlimiz tamamilə bərpa olunub.

(Ardı 2-ci səhifədə)

Prezident İlham Əliyev İkinci Dünya müharibəsində iştirak etmiş şəxslərə, həlak olmuş və ya sonralar vəfat etmiş döyüşçülərin dul arvadlarına, arxa cəbhədə fədakar əməyinə görə orden və medallarla təltif edilmiş şəxslərə birdəfəlik maddi yardım verilməsi haqqında Sərəncam imzalayıb. AZƏRTAC xəbər verir ki, Sərəncama əsasən, İkinci Dün-

İkinci Dünya müharibəsində iştirak etmiş şəxslərə birdəfəlik maddi yardım verəcək

ya müharibəsində iştirak etmiş şəxslərə 2 min manat məbləğində, İkinci Dünya müharibəsində həlak olmuş və ya sonralar vəfat etmiş döyüşçülərin dul arvadlarına, həmin dövrdə arxa cəbhədə fədakar əməyinə görə orden və medallarla təltif edil-

miş şəxslərə, İkinci Dünya müharibəsi illərində döyüş cəbhələrinin arxa hüduqları, yaxud döyüşən donanmaların əməliyyat zonaları daxilində ordunun və donanmanın mənafeyi üçün tapşırıqları yerinə yetirmiş xüsusi birləşmələrin işçilərinə,

İkinci Dünya müharibəsi dövründə Leningrad şəhərinin müdafiəsinə görə müvafiq medal və döş nişanı ilə təltif edilmiş şəxslərə, habelə Leningrad şəhərinin mühasirəsi iştirakçılarına min manat məbləğində birdəfəlik maddi yardım verəcək.

Sərəncamın icrası ilə əlaqədar olaraq Azərbaycan Respublikasının 2024-cü il dövlət büdcəsində nəzərdə tutulmuş Azərbaycan Respublikası Prezidentinin ehtiyat fondundan 3 milyon manat vəsait ayrılacaq. Maliyyə Nazirliyinə, Əmək və Əhəlinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinə, Nazirlər Kabinetinə bu Sərəncamdan irəli gələn məsələləri həll etmək tapşırılıb.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham ƏLİYEV:

Azərbaycan sülhü müharibə vasitəsilə təmin etdi və bu, lazımınca nəzərdən keçirilməlidir

(Əvvəlki 1-ci səhifədə)

Məmnunam ki, burada 100-dən artıq ölkənin nümayəndəsi var. Əslində, bu, 110 ölkədir. Bu, sözün əsl mənasında, göstərir ki, Forum çox mühüm beynəlxalq platformadır və orada mədəniyyətlərarası dialoq məsələləri müzakirə olunur. Biz indi qısa videoçarx seyr etdik, orada "Bakı Prosesi" haqqında bəhs olunur. Əslində, biz prosesi başlayanda heç təəvvür edə bilmirdik ki, onun nəticəsində insanları - ziyalıları, siyasətçiləri, qərar qəbul edənləri, media nümayəndələrini, vətəndaş cəmiyyətinin nümayəndələrini, vətəndaş cəmiyyətini bir araya gətirəcəyik, bir məqsəd ətrafında toplayacağıq ki, necə edək bizim dünyamız daha təhlükəsiz olsun. Çünki bunun əsasında mədəniyyətlərarası dialoq dayanır.

Mən burada Forumun proqramına baxdım. Görürəm, o, çox geniş proqramdır, bir çox sahələri əhatə edir. Gündəlik həqiqətən genişdir - mədəniyyətlərarası dialoq, müxtəliflik, iqlim dəyişmələri, miqrasiya, sülh və təhlükəsizlik, postmünaqişə vəziyyəti, turizm, süni zəka. Mən məhsuldar müzakirələr arzu edirəm. Əminəm ki, bu müzakirələr və o cümlədən Forum zamanı irəliləyən ideyalar bizə yanaşmaları formalaşdırmağa imkan verəcək ki, mədəniyyətlərarası dialoqu necə gücləndirək, biz necə edək ki, mövcud və potensial hədələri aradan qaldıraq?

2019-cu ildə Bakıda görüşü müddətindən sonra, əfsuslar olsun ki, dünya təhlükəsiz olmayıb. Əfsuslar olsun ki, biz yeni münaqişələri görürük, yeni qeyri-sabitlik məkanlarını görürük və yeni təhdidləri görürük. Əminəm ki, hörmətli nümayəndələrdən ibarət auditoriya öz töhfəsini verəcək, ideyalar və yeni yanaşmalar formalaşacaq ki, global gündəlikdə olan məsələlərə ən təxirəsalınmaz həll variantları tapılsın.

Həmin məsələlərin həllində, gündəlikdə olan məsələlərin müzakirəsində Azərbaycanın öz təcrübəsi var. Hesab edirəm, yaxşı olar ki, mən burada biz bu prosesi necə gördüyümüz haqqında bir az danışım və biz necə etməliyik ki, bu müsbət tendensiyaları gücləndirək? Əsrlər boyu Azərbaycan mədəniyyətlərinin qovuşduğu məkan olub. Bizim coğrafi mövqeyimiz, Şərqi ilə Qərbi arasında yerləşməyimiz, əslində, bu tendensiyaya imkan yaradıb. Çoxmədəniyyətli və böyük etnik müxtəlifliyə malik olan Azərbaycan cəmiyyəti əsrlər boyu ən mühüm dəyərləri - tolerantlığı, qarşılıqlı hörməti, dostluq və tərəfdaşlıq kimi dəyərləri qoruyub. Əminəm ki, bir müstəqil ölkə kimi Azərbaycanın uğurlu inkişafını şərtləndirən məsələ məhz bunlardır. Azərbaycanca yaşayan insanlar, müxtəlif etnik qrupların və dinlərin təmsilçiləri bir ailə kimi yaşayırlar. Onlar Azərbaycanın dəyərli vətəndaşlarıdır, dövlətimizin, vətənpərvər insanlarıdır. Biz bu müsbət tendensiyaları, bu mədəni dialoqu, mədəni müxtəlifliyi gücləndirməliyik və əlbəttə ki, bütün

bunlar bir çox əsrlərdən gələn nemətdir. Ona görə də biz mütləq məhz bu təşəbbüsü irəlilətməliyik, "Bakı Prosesi"ni başlamaq lazımdır və bildiyiniz kimi, üç ildən sonra "Bakı Prosesi" rəsmən təsdiqləndi. Daha sonra isə biz Mədəniyyətlərarası Dialoq Forumuna başladım. Əsas səbəblərdən biri Azərbaycan cəmiyyətində məhz sülhün, sabitliyin, həmrəyliyin mədəni müxtəliflik və qarşılıqlı hörmətlə bağlı olmasıdır. Əlbəttə ki, Azərbaycan daxilində hər zaman müsbət mədəniyyətlərarası dialoq olub. Biz bunu gündəlik həyatımızda nümayiş etdirmişik. Biz multikulturalizm haqqında söhbət açanda nəzərdə tuturuq ki, bu, Azərbaycan vətəndaşları üçün nə isə bir abstrakt məfhum deyil, nə isə bir şeyi öyrənmək kimi deyil, bu, məhz bizim həyat tərzimizdir və biz bundan fəxrənlirik. Biz, həmçinin fəxrənlirik ki, bu dəyərləri əsrlər boyu qoruyub saxlaya bilməmişik və çox keşməkeşli vaxtlarda - toqquşmalar, münaqişələr, müharibələr vaxtında qoruyub saxlaya bilməmişik. Əslində, bütün bu hadisələr bizim sərhədlərimizə çox yaxın bir məsafədə baş verir və həmçinin əvvəllər bir neçə il ərzində Azərbaycan daxilində də olub. Bu, elə bir məsələdir ki, biz onları dostlarımızla bölüşmək istərdik. Həmçinin öz əminliyimizi nümayiş etdiririk ki, biz bu yolda addımlarımızı davam edəcəyik. Əminəm ki, bununla hər bir ölkə uğur qazana bilər. Çünki əgər siz birincisi, bu məsələləri daxilən nəzərdən keçirərsiniz, elə bir mühit yaranar ki, bütün etnik qrupların, dinlərin nümayəndələri öz təhlükəsiz və ədalətli olar. Əgər belə olmasa, bu, yalnız ayrışdırıcı, etimadın çatışmazlığına aparıb çıxarar və sonda bu, sosial və bir çox hallarda siyasi çətinliklərə nəticələnər. Bu, ölkə daxilində parçalanmaya səbəb olar. Buna görə, məhz təcrübəmiz göstərir ki, biz müstəqilliyin ilk illərində çox çətinliklər yaşadığımız və bu vəziyyətdən çıxma bildik. Çünki o vaxt işğal var idi, çox iqtisadi və sosial çətinliklər özünü büruzə verirdi. Azərbaycanı parçalamıq cəhdləri var idi və məhz aqressiv separatçılıq var idi. Bütün bunlar Azərbaycan xalqının məhz həmrəyliyi, birliyi, sınağa çəkdi. Buna görə milli maraqların qorunması bizim

uğurumuz üçün çox vacib amil idi. Əlbəttə ki, bu kontekstdə dini rəhbərlərin rolu xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. Elə sizin də müzakirə edəcəyiniz məsələlərdən biri bununla bağlıdır. Forumda yüzədən artıq dini nümayəndə iştirak edir. Əminəm ki, onlar qarşılıqlı anlaşmanın və hörmətin gücləndirilməsinə töhfə verəcəklər.

Azərbaycana gəldikdə, mədəniyyətlərarası dialoq elə bir məfhumdur ki, biz onu güclü şəkildə təşviq edirik. Ölkəmizdə çoxsaylı tədbirlər təşkil edirik. Bunlar dinlərarası dialoqla bağlıdır. Müzakirələrin bir hissəsi olaraq məhz bunu Ümumdünya Mədəniyyətlərarası Dialoq Forumu çərçivəsində həyata keçiririk və digər tədbirlərdə bu məsələyə toxunuruq. Bununla bağlı xüsusi müzakirə sessiyası və COP29 tədbiri də olacaqdır. Bu dialoq məsələsi orada da müzakirə olunacaqdır. Əminəm ki, bütün dünyada gələn bu sahə üzrə rəhbərlər bu gün Bakıda həmrəylik nümayiş etdirəcəklər və liderlik göstərəcəklər. Çünki dini nümayəndələrin rolu dünyada bütün xalqlar üçün vacibdir və onlar həmin rəhbərlərdə sülh, tolerantlıq, qarşılıqlı hörmət kimi müsbət mesajları eşitməlidirlər. Bunlar çox vacib amillərdir. Əfsuslar olsun ki, biz bəzi hallarda fərqli mesajları da eşidirik və bu da əlavə gərginlik yaradır. Bir sözlə, düşüncəmiz ki, bu istiqamətdə müsbət tendensiyalar güclü şəkildə dəstəklənməlidir.

Müzakirə olunacaq məsələlərdən biri də çoxtərəflilikdir. Azərbaycan öz təcrübəsini göstərib. Biz qəti şəkildə çoxtərəfliliyə sadıq. Biz çoxtərəflilik dəyərlərini 120 ölkənin üzv olduğu Qoşulmama Hərəkatında 2019-cu ildən bu ilin əvvəlinə qədər təşviq etmişik. O, BMT-dən sonra ikinci ən böyük təşkilatdır və həmçinin bununla bağlı yekdil qərarımız oldu, sədrliyimiz yekdil qərarla əlavə bir il də artırıldı. Təbii ki, Qoşulmama Hərəkatının vacib təməl dəyərləri məhz suverenlik, ölkələrin ərazi bütövlüyü, daxili işlərə qarışmamaqdır. Biz həmin Hərəkatın təsisatlanması seqmentinin gücləndirilməsinə çalışdıq və bununla bağlı daxilində şəbəkə yaratdıq, qadınların və gənclərin təşkilatlarını təsis etdik. Bütün bunlar məhz Azərbaycan tərəfindən yaradılıb.

Əminəm ki, Qoşulmama Hərəkatının təsisatlanması isti-

qamətində inkişafı gələcəkdə də davam edəcək. Çünki hazırda dünyaya nə lazımdır, bəzi böyük ölkələr bu və ya digər qütbə aid deyil, onların öz hüquqları və öz maraqları var. Onların bəzilərinin çox ağırlıq müstəmləkə tarixçəsi olub və həmin ölkələrin səsi dinlənilməlidir, onlar yaddan çıxarıla bilməz. Buna görə də həmin Hərəkatda bizim sədrliyimiz məhz bu məqsədi güdürdü və biz daha çevik, daha fəal olmağa çalışdıq. İstədik Hərəkat daha təsirli olsun. COVID vaxtlarında biz, həmçinin Qoşulmama Hərəkatının platformasından istifadə edərək həmin faciəvi xəstəliyin fəsadlarını müzakirə etməyə çalışdıq. Çünki pandemiya bütün ölkələrə təsir göstərdi. Azərbaycan məhz o ölkələrdən biri idi ki, fəal şəkildə peyvənd millətçiliyinə qarşı çıxış etdi, səsinə qaldırdı və ucaltdı. Bildiyiniz kimi, pandemiyanın ilk aylarında peyvənd çatışmırdı. Pul vəsaitləri çox olan bir sıra ölkələr özlərində çox böyük sayda, hətta beş dəfədən artıq peyvənd topladılar. Bunu necə etmək olar?! Bununla onlar, sadəcə, bir çox digər ölkələrin səhiyyə sistemini heçə endirdi ki, onların da peyvəndləri çıxışı yox idi. Ona görə milli maraqlar baxımından, əlbəttə ki, Azərbaycan həmin Qoşulmama Hərəkatında sədrliyi zamanı peyvənd milliyətçiliyinə qarşı mübarizə apardı və biz Baş Assambleyada bununla bağlı təşəbbüskar olduq.

Biz bir məsələni də Qoşulmama Hərəkatının sədrliyi kimi hər zaman təşviq edirdik. Bu, yeni müstəmləkə tendensiyalarına qarşı mübarizədir. Artıq söylədiyim kimi, həmin Hərəkatın üzvlərinin əksər hissəsinin çox ağır, qaranlıq müstəmləkə tarixçəsi olub və buna qarşı mübarizənin aparılması o deməkdir ki, biz buna inanırıq. Çünki biz ədalət naminə danışıyıq, çünki biz beynəlxalq hüquq naminə danışıyıq. Yəni, biz belə bir məsələyə imkan verə bilmərik ki, indi - XXI əsrdə bəzi Avropa ölkələri digər xalqlara müstəmləkə kimi yanaşsın. Təbii ki, biz öz səsimizi ucaltdıqda, Hərəkatda sədrliyimiz zamanı bu məsələni qaldırdıqda bu, onunla bağlı deyildi ki, biz hansısa ölkələrə qarşı iddik. Biz, sadəcə, ədalətə, beynəlxalq hüquqa bağlı iddik. Bu, yaddan çıxmalı deyil. Dünya məcburi assimilyasiyaya aparan belə bir iyrenç neokolonializm təcrü-

bəsinə göz yummamalıdır. Ondan çox fransız dənizşarı ərazisində həyata keçirilən məcburi assimilyasiya əsla qəbul edilməz və buna son qoyulmalıdır. Bu səbəbdən Avropa təsisatları bəzən çalışırlar Avropada olmayan ölkələrin daxili işlərinə müdaxilə etsinlər. Amma Avropa Parlamenti və AŞPA bununla bağlı səsinə çıxarmır. Çünki yeni müstəmləkə tendensiyaları yenə də davam edir. Onda siz nəyə görə tənqid etmirsiniz? Nəyə görə siz sanksiyalar tətbiq etmirsiniz? Nəyə görə susursunuz? Bəli, biz sədr olaraq Hərəkat daxilində bu işi gördük. Bu, bizim vəzifəmiz idi. İndi görürük ki, digər ölkələrə, imperiyada yaşayan xalqlara gəldikdə, biz birlik ki, azad və müstəqil olmaq nə deməkdir. Biz bunu birlik və həmin insanlara kömək etmək istəyirik. Çünki onlar öz hüquqlarını müdafiə etmək, müstəqilliyə qovuşmaq, öz mədəniyyətlərini, öz dillərini qorumaq istəyirlər. Bu, elə bir məsələdir ki, hesab edirəm hər bir normal insan məhz bu hüququ müdafiə edir. Bir sözlə, bu, çox vacib məsələdir. Bu, həmçinin mədəniyyətlərarası dialoq üçün vacibdir. Biz burada ikiüzlü və ikili bilmərik, ikili standartları tətbiq edə bilmərik. Yaxud da ki, əgər görürüksə ikili standartlar nümayiş etdirilir, biz buna göz yumma bilmərik. Əgər siz insanlara xoş olan tolerantlıqdan, demokratiyadan, insan hüquqlarından danışsınız, amma digər tərəfdən, siz dənizdə olan 10-dan artıq ərazidə bunun əksini edirsinizsə, bu, riyakarlıqdan, ikili standartlardan başqa bir şey deyil. Əlbəttə ki, bu sahələrdə həmin yanaşma tətbiq olunacaqdır.

Azərbaycan COP29-a yekdil qərarla ev sahibliyi edən ölkə seçildi. Biz indi öz rolumuzu körpülərin salınmasında görürük. Mən tariximiz, coğrafiyamız, qarşılıqlı əlaqələrimiz, Avropa təsisatları ilə olan münasibətlərimiz, eyni zamanda, coğrafi baxımdan Qərbi ilə Şərqi arasında yerləşməyimiz bərədə söylədim ki, biz bu amillərlə çox iş görə bilirik. Hazırda biz qeyd edirik ki, əvvəlki sədrliyimiz zamanı olduğu kimi körpülər salmağa çalışacağıq.

Əlbəttə ki, iqlim dəyişmələrinə aid olan məsələlərə gəldikdə, bizə maliyyə vəsaiti lazımdır. Bəli, maliyyə məsələsi öz növbəsində COP29-un əsas mövzusu olacaq. Lakin bizə həmrəylik və qarşılıqlı etimad lazımdır. Biz bir-birimizi günahlandırmaqla deyilik ki, kim planetə daha çox zərər vurub. Yaxud da global istiləşməyə görə kimin daha çox məsuliyyət daşması ilə bağlı mübahisə etməməliyik. Əgər biz bu davranışı davam etdirsək, onda bunun sonu faciə olacaq. Mən bu yaxınlarda tərəfdaşlarımızla iqlim dəyişikliyi ilə bağlı danışdım. Bu, qaçılmazdır. Çünki biz neft hasil edən ölkəyik və dedim ki, neft-qazımızın olması bizim günahımız deyil. Başqalarının da belə təbii sərvətləri var və əlbəttə ki, onların öz təbii sərvətlərindən ölkələrinin faydası üçün istifadə etmək imkanı var.

(Ardı 3-cü səhifədə)

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham ƏLİYEV:

Azərbaycan sülhü müharibə vasitəsilə təmin etdi və bu, lazımcına nəzərdən keçirilməlidir

(Əvvəli 2-ci səhifədə)

Azərbaycana gəldikdə, bu imkan nəinki Azərbaycana aiddir, biz təbii qazımızı səkkiz ölkəyə çatdıraraq onların enerji təhlükəsizliyinə töhfə veririk. Əgər biz bu gün məhz yol təchizatlarına, enerji təchizatlarına baxsaq görürük ki, onlar çox müxtəlifdir. Ona görə bizim söylərimiz körpülərin salınmasına yönələcək.

Avropa-Qlobal Cənub istiqamətinə və həmrəyliyə gəldikdə, biz buna nail ola bilərik. Bunun üçün biz ürəkdən çalışmalıyıq, gündəliyimiz də buna köklənib. Eyni zamanda, bizim özümüzün yaşıl gündəliyimiz var və biz buna COP29-a ev sahibliyi etmək şərəfinə layiq görüldəndən xeyli əvvəl başlamışıq. 2027-ci ilə qədər bizdə 2 qıqavat Günəş və külək enerjisi stansiyaları işə düşəcək və 2030-cu ilə qədər əlavə 5 qıqavat da istismara verilecək. Bunun sayəsində bərpaolunan enerjini elektrik enerjisi istehsalında istifadə etmək üçün bizə imkan yaranacaqdır. Bütün bunlar üçün biz çox yaxşı sərmayə şəraiti yaratmışıq, sərmayədarlar var. Biz, həmçinin bərpaolunan enerji mənbələrinə istifadə edirik. Bu, elə bir faktır ki, biz onun əsasında beynəlxalq ictimaiyyət tərəfindən dəyərləndirilməliyik, yalnız sırf neft-qazın olması ilə deyil. Yəni, biz bununla bağlı hər hansı səhv addım atmırıq. Azərbaycan, onun göstəriciləri, iqlim dəyişmələrinə gəldikdə, hesab edirəm ki, onlar nümunəvi hesab oluna bilər.

Yekun bir məsələni də qeyd edirəm. Bu da sizin müzakirələr gündəliyinizə aiddir ki, sülh və təhlükəsizlik münafiqşədən sonrakı vəziyyətlə bağlı olan məsələlərdir. Azərbaycan sülhü müharibə vasitəsilə təmin etdi. Hesab edirəm ki, lazımcına nəzərdən keçirilməlidir. Biz demək olar ki, 30 il ərzində işğal altında olmuşuq. Bütün əvvəlki dialoq forumlarında mən işğal və ədalətsizlik haqqında danışmışam və bildirmişəm ki, insanlar bundan əziyyət çəkiblər. Bizim beynəlxalq səviyyədə tanınmış ərazimizin 20 faizi, demək olar ki, müstəqilliyin ilk illərindən 2020-ci ilədək işğal altında qalıb və bir milyona yaxın azərbaycanlı qaçqın və məcburi köçkün olub, biz etnik təmizləməyə məruz qalmışıq. Bu, Qarabağda və Şərqi Zəngəzürdə baş verib. Burada tamamilə yerlə-yeksan olunan sahələri görmüşük. İndi biz azad edilmiş ərazilərə daxil olanda bunu öz gözlərimizlə görürük. Əminəm ki, iştirakçılardan bəziləri azad olmuş ərazilərə baş çəkəcəklər. Biz öz səsimizi ucaltmışıq, biz ürəkdən çalışdıq, diplomatiya sahəsində işlədik, bütün beynəlxalq təşkilatlar qətnamələri və qərarları qəbul etdi və orada erməni qüvvələrinin çıxarılması tələb olunurdu. O cümlədən BMT-nin Təhlükəsizlik Şurası dörd qətnamə qəbul etdi. Amma bu, işləmədi, çünki implementasiya mexanizmi yox idi. Bu, bizim diqqətimizdən kənar qala bilməzdi. Həmin qətnamələri qəbul edənlər heç bir şey etmədilər

ki, onlar icra olunsun. Odur ki, biz sülhə müharibə yolu ilə nail olmalı idik və 2020-ci ildə 44 günlük Vətən müharibəsi nəticəsində ərazilərimizin böyük hissəsini azad etdik. Ötən ilin sentyabr ayında isə biz öz ərazi bütövlüyümüzü, suverenliyimizi tam şəkildə bərpa etdik. İndi isə biz münafiqşədən sonrakı vəziyyətdəyik. Münafiqşədən sonrakı vəziyyətə gəldikdə, bir daha deyirəm, Azərbaycan çox fəal çalışır, Azərbaycan məhz Ermənistanla sülh sazişi ilə bağlı danışıqlara başlamış təşəbbüsünü irəli sürdü. Azərbaycan məhz o ölkədir ki, baza prinsiplərini, hətta sülh sazişinin layihəsini hazırladı. İndi iki ölkə arasında danışıqlar gedir və bu danışıqlar bizim təkliflərin layihəsi üzərində aparılır. Demək olar ki, 30 il insanlar əziyyət çəkib, beynəlxalq hüquq pozulub, bizim bütün mədəni, tarixi məkanlarımız, o cümlədən 67 məsciddən 65-i erməni vandalları tərəfindən tamamilə məhv edilib. Qeyd edirəm ki, bəzi ölkələr Ermənistanla dəstək verirdi.

Ötən ilin sentyabr ayında biz ərazi bütövlüyümüzü, suverenliyimizi tam bərpa edəndən sonra Ermənistanın dinqararası qarantoları tərəfindən siyasi hücumlara məruz qaldıq. Buna baxmayaraq, biz yenə sülh təklif etdik. İndi isə biz, əslində, müsbət tendensiyaya və sülhə doğru gedirik, sərhədlərin delimitasiyası başlayıb. Nəinki delimitasiyası, hətta demarkasiyası başlayıb. Mən burada çıxış etdiyim zaman bu iş gedir. Buna iki ölkə tərəfindən hər hansı bir vasitəçi olmadan nail olunub. Bu, bir daha onu göstərir ki, bizə vasitəçi lazım deyil. Xüsusən də o insanlar ki, məhz öz məqsədlərini güdürlər və yardım etmək istəyirlər. Onlar bizim bölgəyə öz fərdi, siyasi və iqtisadi maraqları naminə müdaxilə etmək istəyirlər. Onlar həmin əraziyə yenidən odun atmaq istəyirlər. Biz Cənubi Qafqazda buna icazə verməyəcəyik, imkan verməyəcəyik. Otuzillik toqquşmadan sonra Ermənistan da aydın şəkildə anlayır ki, biz Cənubi Qafqazda sülh istəyirik və sülh bu bölgədə yalnız Azərbaycanla Ermənistan arasında normallaşma vasitəsilə həll oluna bilər.

Bununla mən vaxtınızı çox

almaq istəmirəm. Diqqətinizə görə minnətdaram. Sizə müzakirələrinizdə böyük uğurlar diləyirəm. Çox sağ olun, sizə xoş səfər arzulayıram.

***

Moderator Alpaslan Özerdem: Cənab Prezident, bizim üçün, Forumumuz üçün aydın təlimatları verdiyinizə görə minnətdaram. Biz Sizin nitqinizdə qlobal sülh və təhlükəsizliklə bağlı fikirlərlə tanış olduq və nə edilməlidir, Azərbaycan bu günə qədər nə edib. Mən, sözün əsl mənasında, göstərdiyiniz rəhbərliyə görə Sizə təşəkkürümü bildirim. Çünki Siz Cənubi Qafqazı elə bir məkana çevirmisiniz ki, burada ortaqlar gələcək mümkündür.

***

Dünyada baş verən gərgin proseslər fonunda "Sülh və qlobal təhlükəsizlik naminə dialoq" mövzusunda VI Ümumdünya Mədəniyyətlərərası Dialoq Forumunun əhəmiyyətini xüsusi vurğulayan BMT Sivilizasiyalar Alyansının Ali nümayəndəsi **Migel Anxel Moratinos** deyib: Dialoq sülhə aparar yoldur və biz parçalanmış keçmişdən ümumi ortaqlar gələcəyimizə addımlayacağıq. İstərdik ki, bundan sonra normallaşmanı, münasibətlərin qurulmasını nümunə kimi götürək. Bu kontekstdən çıxış edərək qlobal səviyyədə söylərimizi davam etdirəcəyik. İstərdik ki, insanlar arasında etimad daha da bərpa olunsun. Cənab Prezident, "Bakı Prosesi" bizə lazımdır. Ümid edirəm ki, burada aparılan müzakirələr və bu Forum parlaq gələcəyimizə töhfə verəcək.

***

ICESCO-nun Baş direktoru **Salim bin Məhəmməd Əl-Malik** Prezident İlham Əliyev tərəfindən 2008-ci ildə irəli sürülmüş mədəniyyətlərərası dialoqa dair "Bakı Prosesi"nin iqtisadiyyat, elm, iqlim sahələri kimi qlobal çağırışların sənədləndirilməsi, tövsiyələrin verilməsi, mədəniyyətlərərası dialoq çərçivəsində mühüm və aktual məsələlərin təşviqi üçün əsas platforma kimi nümayiş etdirir.

***

Bəşəriyyəti narahat edən qlobal çağırışların diqqət mərkəzinə çevrildiyi Forum çərçivəsində aparılan müzakirələrin rəhbərliyi BMT-nin Turizm Təşkilatının İcraçı direktoru **Zoritsa Uroşeviç** Azərbaycanın ev sahibliyi etdiyi qlobal tədbirlərin turizm və miqrasiya sahəsində də mövcud problemlərin həllində əhəmiyyətini vurğulayaraq deyib: Bu il COP29-un məhz Bakıda keçirilməsi Sizin sadıqlığınızın təzahürüdür. İlbəil bu Forum öz əhəmiyyətini tərəfdaşlığın möhkəmləndirilməsi, tövsiyələrin verilməsi, mədəniyyətlərərası dialoq çərçivəsində mühüm və aktual məsələlərin təşviqi üçün əsas platforma kimi nümayiş etdirir.

***

Moderator Alpaslan Özerdem VI Ümumdünya Mədəniyyətlərərası Dialoq Forumunda dünyanı narahat edən mühüm mövzuların müzakirəsinə yaratdığı şəraitə və dəstəyə görə Azərbaycanı təşəkkür edib: 2011-ci ildə Forum yarandıqdan sonra verdiyi güclü dəstəyə görə Prezident Əliyevə ən dərin təşəkkürümüzü və səmimi təbriklərimizi çatdırıram. Cənab Prezident və dəyərli tərəfdaşlarımız, Sizin iş sadıqlığınız və rəhbərliyi bu mühüm toplantının uğurunda və onun təsirində həlledici olmuşdur.

***

Açılış mərasimindən sonra Forum işini plenar və panel sessiyalarla davam etdirib.

***

Qeyd edək ki, Forum Azərbaycan hökumətinin təşkilatçılığı, UNESCO-nun, BMT-nin Sivilizasiyalar Alyansının, Dünya Turizm Təşkilatı və ICESCO-nun tərəfdaşlığı ilə keçirilir. Tədbirdə 100-dən çox ölkəni təmsil edən 700 mütəbər qonaq iştirak edir.

Yüksək səviyyəli dövlət xadimləri, parlament rəhbərləri, dini liderlər, alimlər, jurnalistlər və müxtəlif etnik və mədəni qrupa daxil olan şəxslərdən ibarət iştirakçılar mənalı dialoq vasitəsilə sülh və qlobal təhlükəsizliyə doğru irəliləyişə nail olmaq üçün bir araya gəliblər.

Üç gün davam edəcək Forum çərçivəsində 4 plenar sessiyanın və 12 panel müzakirənin keçirilməsi nəzərdə tutulur. Müzakirə olunaçaq mövzular təhsil, gənclər, iqlim dəyişikliyi, sünü intellekt, mədəni irsin mühafizəsi, qanunsuz miqrasiya və digər sahələri əhatə edir.

Forum iştirakçılarının Azərbaycanın 30 illik işğaldan azad edilmiş ərazilərinə səfərlərinin təşkilində də gözlənilir. Tədbir çərçivəsində Ağdamda və Şuşada xüsusi panel sessiyaların keçirilməsi də nəzərdə tutulur. Bu, eyni zamanda, Azərbaycanın işğaldan azad etdiyi ərazilərdən beynəlxalq ictimaiyyətə müraciət üçün bir platforma yaratmaq fürsətidir.

Xatırladaq ki, Prezident İlham Əliyev tərəfindən 2008-ci ildə irəli sürülmüş mədəniyyətlərərası dialoqa dair "Bakı Prosesi"nin tərkib hissəsi sayılan Ümumdünya Mədəniyyətlərərası Dialoq Forumu ilk dəfə Bakıda 2011-ci ildə, sonra isə 2013-cü, 2015-ci, 2017-ci və 2019-cu illərdə təşkil olunub. Ötən müddət ərzində Forumun coğrafiyası çox genişlənilib, tədbirə qoşulan ölkələrin və qurumların sayı xeyli artıb. Forumlara ümumilikdə 10 mindən çox iştirakçı - hökumət rəsmiləri, beynəlxalq təşkilat və institutlardan rəhbər və nümayəndələr qatılıblar. Eyni zamanda, forumlar çərçivəsində 200-dən artıq müxtəlif formatlı və miqyaslı tədbirlər, plenar və panel müzakirələr, təqdimatlar təşkil olunub. Bəşəriyyəti narahat edən qlobal çağırışların diqqət mərkəzinə çevrildiyi ötən beş Forum çərçivəsində aparılan müzakirələr, tərtib edilən sənədlər beynəlxalq təşkilatlar üçün əsas istinad rolunu oynayıb və "Bakı Prosesi" mədəniyyətlərərası dialoqa dair vacib platforma kimi qəbul edilib.

ƏÜO komandanı İran İslam Respublikasına rəsmi səfər edib

Azərbaycan Respublikası müdafiə nazirinin müavini - Əlahiddə Ümumqoşun Ordu komandanı general-polkovnik Kərəm Mustafayev İran İslam Respublikasına rəsmi səfər edib.

Müdafiə Nazirliyi Mətbuat Xidməti xəbər verir ki, səfər çərçivəsində İran İslam Respublikası Silahlı Qüvvələrinin Baş Qərargah rəisinin birinci müavini general-mayor Əziz Nəsirzadə və digər hərbi rəhbərlə görüşlər keçirilib. Görüşlərdə Azərbaycan ilə

İran arasında hərbi əməkdaşlığın mövcud vəziyyəti və inkişaf perspektivləri müzakirə

edilib, regional təhlükəsizlik məsələləri barədə ətraflı fikir mübadiləsi aparılıb.

Tank bölmələri ilə intensiv döyüş hazırlığı məşğələləri keçirilir

2024-cü ilin hazırlıq planına əsasən, Azərbaycan Ordusunun tank bölmələri ilə intensiv döyüş hazırlığı üzrə məşğələlər keçirilir.

Müdafiə Nazirliyi Mətbuat Xidməti xəbər verir ki, ümumqoşun təlim poliqonunda keçirilən məşğələlər zamanı ərazidə təbii və süni maneələrin dəf edilməsi, döyüş maşınlarının idarə olunması, şərti düşmən üzərinə dərinlikdən irəliləməklə hücum üzrə çalışmalar yerinə yetirilib.

Həmçinin zirehli texnikanın üzərində quraşdırılmış silahlardan aşkar olunan hədəflərin yerindən və hərəkətdə məhv edilməsi üzrə qarşıya qoyulan tapşırıqlar da icra olunub. Hərbi qulluqçuların döyüş

vərdişlərinin təkmilləşdirilməsi məqsədilə keçirilən məşğələlərdə tankçılarımız yüksək peşəkarlıq nümayiş etdirirlər.

Azərbaycan Respublikası Müdafiə Nazirliyinin NATO ilə 2024-cü il üçün Fərdi Tərəfdaşlıq üzrə Əməkdaşlıq Programına əsasən, NATO-

nun Müttəfiqlərinin Avropadakı Baş Qərargahının ekspert qrupunun iştirakı ilə "Hərbi Dəniz Qüvvələrinin (HDQ) döyüş hazırlığının qiymətləndirilməsi kursu"nun koordinasiya görüşü keçirilib.

HDQ-də NATO-nun nümayəndələri ilə görüş keçirilib

Müdafiə Nazirliyi Mətbuat Xidməti xəbər verir ki, görüşdə kursla bağlı qarşılıqlı maraq doğuran bir sıra məsələlər ətrafında fikir mübadiləsi aparılıb.

Bildirilib ki, kursun əsas məqsədi döyüş hazırlığında NATO standartlarını və Əməliyyat imkanları Konsepsiyası (ƏİK) metodikasını dinləyicilərə tədris etməkdir.

Qeyd edək ki, kursda 30-a yaxın NATO-nun tərəfdaş ölkələrinin iştirakı nəzərdə tutulub.

Hərbi attaşələr DİN DQ-nin Ali Hərbi Məktəbini ziyarət ediblər

2024-cü ilin təsdiq olunmuş fəaliyyət planına əsasən, xarici

dövlətlərin ölkəmizdə akkreditə olunan hərbi attaşələri

Daxili İşlər Nazirliyi Daxili Qoşunlarının (DİN DQ) Ali Hərbi Məktəbini ziyarət ediblər.

Müdafiə Nazirliyi Mətbuat Xidməti xəbər verir ki, 18 ölkədən 23 hərbi attaşelik aparatının nümayəndəsinin iştirak etdiyi ziyarətdə məktəbin rəisi general-mayor Elçin Məmmədov qonaqları salamlayıb, onları burada qəbul etməkdən məmnun olduğunu qeyd edib.

Əvvəlcə qonaqlara DİN DQ-nin Ali Hərbi Məktəbinin tarixi və əsas fəaliyyət istiqamətləri barədə brifinq təqdim olunub.

Brifinq başa çatdıqdan

sonra hərbi attaşələr kursantların dərslərini izləyib, məktəbin ərazisində onlar üçün yaradılan şəraitlə tanış

olublar.

Görüşün sonunda qonaqlara xatirə hədiyyələri təqdim edilib.

Müxtəlif ölkələrin hərbi qulluqçularının iştirak etdiyi kompüter dəstəklili komanda-qərargah təliminin icra mərhələsi keçirilir.

Müdafiə Nazirliyi Mətbuat Xidməti xəbər verir ki, təlimin ilkin mərhələsində təlimə nə-

zərətin qərargahının hazırlıq prosesi həyata keçirilib, ssenari və icra olunacaq tapşırıqlara dair brifinq verilib.

Bildirilib ki, komanda-qərargah təlimində əsas diqqət qarşılıqlı təcrübə mübadiləsinin aparılması, iştirakçı ölkə-

"EFES-2024" təlimi davam edir

lərin hərbi qulluqçularının birgə fəaliyyətinin təşkili, qərargah zabitlərinin xəritə üzərində qərar qəbul etmə bacarıqlarının artırılması, həmçinin onların peşəkarlıq və hazırlıq səviyyəsinin daha da təkmilləşdirilməsinə yönəldilib.

Bundan başqa, çoxmillətli Müstəqil Tapşırıq Qüvvəsinin qərargahında tətbiq olunan kompüter dəstəklili komanda-idarəetmə sistemləri təlim iştirakçıları tərəfindən məşq etdirilib.

Plana uyğun olaraq, təlimin icra mərhələsində çoxmillətli qərargaha daxil olan müdaxilələr əsasında müxtəlif tapşırıqlar icra olunur.

Azərbaycan Ordusunun təlimə cəlb edilən hərbi qulluqçuları digər iştirakçılarla birgə

qarşıya qoyulan tapşırıqları müvəffəqiyyətlə yerinə yetirirlər.

Qeyd edək ki, mayın 30-dək keçiriləcək "EFES-2024"

çoxmillətli təlimi çərçivəsində kompüter dəstəklili komanda-qərargah fəaliyyətləri və döyüş atışlı praktiki məşqlər icra olunacaq.

Tələbə Elmi Cəmiyyətinin VI elmi-praktik konfransı keçirilib

Azərbaycan Tibb Universitetinin Hərbi Tibb Fakültəsində fakültənin Tələbə Elmi Cəmiyyətinin VI elmi-praktik konfransı keçirilib.

Müdafiə Nazirliyi Mətbuat Xidməti xəbər verir ki, Tibb İdarəsinin və Hərbi Tibb Fakültəsinin tibb xidməti zabitləri,

Azərbaycan Tibb Universitetinin professor-müəllim heyəti, tələbə və kursantlarının iştirak etdiyi konfransda əvvəlcə Azərbaycan xalqının Ümummilli Lideri Heydər Əliyevin və torpaqlarımızın azadlığı, müstəqilliyi, ərazi bütövlüyü uğrunda şəhid olanların xatirəsi bir

dəqiqəlik sükutla yad olunub. Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himni ifa edilib.

Konfransda Azərbaycan Ordusunda aparılan islahatlar çərçivəsində hərbi tibb sahəsində tətbiq olunan yeniliklərdən, müasir hərbi tibb elminin inkişafından danışılıb, "İşğal

dan azad olunmuş ərazilərdə su nümunələrinin fiziki-kimyəvi və bakterioloji təhlili", "Müasir müharibə şəraitində sanitariya itkilərin xüsusiyyətləri", "Robotik cərrahiyyənin gələcək perspektivləri və üstünlükləri", eləcə də digər mövzular üzrə məruzələr, çıxışlar dinlənilib və

ətraflı müzakirələr aparılıb.

Tələbə Elmi Cəmiyyətinin fəaliyyəti ümumilikdə müsbət qiymətləndirilib, nəzəri və praktiki təcrübələri daha da dərinləşdirməyin, qeyd olunan mövzular üzrə araşdırmalar aparılmasının vacibliyi tövsiyə olunub.

Tibbi Sənədlər Arxivində ağacəkmə aksiyası

Azərbaycan naminə gördüyü böyük işləri fədakarlıq adlandırdı, azərbaycançılığa istinadən yaşadılan ideoloji xətt Azərbaycan dövlətinin, Azərbaycan dövlətçiliyinin bəşəri əsaslarla formalaşmasında əhəmiyyətli oldu. Böyük tarixi şəxsiyyətin "Mən həmişə fəxr etmişəm, bu gün də fəxr edirəm ki, mən azərbaycanlıyam!" - kəlamı Azərbaycan gənclərinin milli-mənəvi dəyərlər əsasında formalaşmasında ideoloji, mənəvi stimül oldu. Bugünkü aksiya da Ulu Öndərin ruhuna ehtiramın təzahürüdür...

Mayor Ruhin Tağıyev onu da qeyd etdi ki, Müdafiə Nazirliyinin Tibb İdarəsinin reisi vəzifələrini icra edən polkovnik Vüqar Mürsəlovun təşəbbüsü ilə gerçəkləşən bu tədbir sağlamlıq ocağının təbiətin bir hissəsi kimi qorunmasında əhəmiyyətli olacaqdır. Bu ehtiram dövlətə, dövlətçiliyə ehtiramdır. Ulu Öndər insanları, insanlığı sevirdi, bu sevgi öz təsirini təbiətə sevgidə də göstərirdi. Memarı Ulu Öndər olan müasir Azərbaycanın dövlətçiliyi məhz bu sevgi əsasında möhkəmləndirilir...

Məlum oldu ki, aksiya üçün Cənub bölgəsindən 40 ədəd şam şitili gətirilib. Məxsusi ayrılmış ərazidə basdırılacaq şitillər yaxın gələcəkdə gözəl bir yaşıllıq zolağına çevriləcəkdir.

Tədbirdə iştirak edənlər bu ağaclarla gələcəkdə məxsusi qulluq edəcəklərini bildirdilər, bu gün basdırdıqları ağaclarla torpaqda möhkəmlənənə kimi bağbanla birlikdə qayğı göstərəcəklərini dedilər. "Onları quraqdan da qoruyacağıq, küləkdən də. Hərə öz əkdüyü ağaca daha həssaslıqla qulluq edəcəkdir. İşə gələndə, iş saatlarından sonra bu ağaclarla təması mənəvi borclarımızdan biri biləcəyik", - arxivin əməkdaşları belə dedilər. Ağacəkmə aksiyasında coşqu ilə iştirakı, iştirakdan sonra bu kəlmələri böyük tarixi şəxsiyyət Heydər Əliyevin xatirəsinə də, "Yaşıl dünya naminə əməkdaşlıq ili"nə də ehtiram, Vətənə sevgi bilirik...

Rəşid HÜSEYNOV
"Azərbaycan Ordusu"

Yaxın vaxtlarda yaradılmış Müdafiə Nazirliyi Tibbi Sənədlər Arxivi də belə tədbirlərdə fəal iştirak edir. Təşkilat Ulu Öndər Heydər Əliyevin xatirəsinə ağacəkmə aksiyasında da öncüllər sırasında oldu.

Aksiyadan əvvəl arxivin reisi mayor Ruhin Tağıyev əməkdaşlara böyük tarixi şəxsiyyət haqqında gərəklı məlumatlar verdi, onun

Medallı igidlərimiz

Qələbə tarixi nailiyyətimizdir

Vətənə, xalqa xidməti həyatının məramı, məqsədi bilənlər taleyini ordu həyatı ilə bağlayan müqəddəs peşə sahibləridir. Tarix boyu belə olub, belə də olacaq. Böyük tarixi şəxsiyyət Heydər Əliyev uzaqgörənliklə demişdi: "Gənclər, ilk növbədə, vətənpərvərlik ruhunda tərbiyə almalı, Vətənə xidmətə, onun müdafiəsinə həmişə hazır olmalıdır. Bu, həm də onların vətəndaşlıq borcu, vəzifəsidir". Vətən müharibəsi göstərdi ki, Ulu Öndərin kəlamlarını və fikirlərini özlərinə bələdçi bilən gənclər müqəddəs borclarını şəraflə yerinə yetirdilər. "N" hərbi hissəsində xidmət edən kiçik çavuş Hüseyn Həsənov da belə gənclərimizdəndir.

Hüseyn Tovuz rayonunun Xatınlı kəndindəndir. Bu kəndin mərd, mübariz oğulları Vətən torpaqlarının müdafiəsində həmişə rəşadət göstərirlər. Hüseyn Birinci Qarabağ müharibəsi şəhidi Firuddin Qasimovun adını daşıyan məktəbdə təhsil alıb. Hərbi sahəyə həmişə maraqlıdır. İbtidai hərbi hazırlıq dərslərində hərbi həyatın ilkin qaydalarını həvəslə yiyələnib. Hərbe adı kitablara, herb tariximizə həmişə maraqlıdır. Vətən müharibəsinin qəhrəmanları haqqında da geniş məlumatı var. Gələcəkdə onlar kimi Vətənə xidmət edəcəyini qətiyyətlə bildirir. Əsgəri xidmətinə yerinə yetirib. Komandanlıq tərəfindən ailəsinə təşəkkür məktubu ünvanlanıb. Məktubda Hüseyn nümunəvi, məsuliyyətli əsgər kimi xarakterizə olunub. Hərbi xidmətinə başa vuran Hüseyn valideynlərinə xidmətinə davam etdirmək istəyini bildirdi. Valideynləri ona xeyirdüa veriblər. O, müvafiq sənədlərini hazırlayaraq "N" hərbi hissəsinə müraciət edib. Onu müddətdən

artıq həqiqi hərbi xidmət hərbi qulluqçusu kimi kursa daxil ediblər. Kursu müvəffəqiyyətlə bitirərək hərbi xidmətə başlayıb. Təlimlərdə də, çöl məşğələlərində də fərqlənib. Şərti düşmənin hədəflərini dəqiqliklə məhv edib.

Hüseynin ən böyük amalı, istəyi Vətən torpaqlarının azadlığı uğrunda döyüşlərdə iştirak etmək idi.

2020-ci il sentyabrın 27-də düşmən ərazilərimizə hücum etdi. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin əmri ilə əks-hücum əməliyyatı başladı. Bu, Vətən müharibəsi oldu. Qısa müddət ərzində Azərbaycan Ordusu düşməni sarsıdıcı zərbələr vurdu. Döyüşlərin ilk günündən Hüseynin xidmət etdiyi hərbi hissə Muravdağı istiqamətində döyüşlərə cəlb olundu. O, qumbaraatan silahı ilə düşmənin xeyli silah və texnikasının məhv edilməsində xüsusi fəallıq göstərdi. Onlar Füzuli, Cəbrayıl bölgəsinə göndərildilər, Qubadlına, Xocavəndin erməni işğalçılarından azad olunmasında da iştirak etdilər.

Bu döyüşlərdə Hüseyn qəlpə yarası aldı. Qısa müddətdən sonra yenidən döyüşlərə qayıtdı.

Göstərdiyi igidliklərə görə müddətdən artıq həqiqi hərbi xidmət hərbi qulluqçusu Hüseyn Yaqub oğlu Həsənov Azərbaycan Respublikası Prezidentinin müvafiq sərəncamları ilə "Cəbrayılın azad olunmasına görə", "Xocavəndin azad olunmasına görə", "Füzulinin azad olunmasına görə" və "Kəlbəcərin azad olunmasına görə" medalları ilə təltif olunub.

Söhbət zamanı Hüseyn qardaşı Vüsalın da Vətən müharibəsi iştirakçısı olduğunu dedi. Vüsal da taleyini ordu həyatı ilə bağlayıb. Müddətdən artıq həqiqi hərbi xidmət hərbi qulluqçusu kimi "N" hərbi hissəsində xidmət edir. O da Vətən müharibəsinin iştirakçısıdır, "Kəlbəcərin azad olunmasına görə" medalı ilə təltif olunub.

Qardaşlar nümunəvi xidməti ilə Vətənin müqəddəsliyinin keşiyindədirlər...

Mübariz MUSAYEV
"Azərbaycan Ordusu"

Azərbaycan-Türkiyə: Mənim Zəfərimdi sənün Zəfərin!..

Qardaşlıq qardaş olma deməkdi. Qardaş olma ruhun eyniliyidi, ruhların eyni kökdən rüşlənməsidi. Eyni ağacın iki budağı kimi, eyni budağın iki yarpağı kimi, eyni millətin iki xalqı kimi. Yüz illərdi qardaşlıq eşqinə əli əl isidir, köz közə söykənir, söz sözə. Müəllifi tarix olan eyni "Divanı"nin bir bəndi o xalqdı, bir bəndi bu xalq. Yunus Əmrə Türkiyədə də doğmadı, Azərbaycanda da, Nizami Gəncəvi Azərbaycanda da doğmadı, Türkiyədə də, Qarani, Nəsimi, Qaracaoğlan, Aşiq Ələsgər, ... orada da ustad kimi sevilir, burada da ustad kimi sevilir. Türkiyədə də torpaq qılinc-bilək, barmaq-tətik ünsiyyəti ilə qorunub, Azərbaycanda da. Yüz illərdi bəşəriyyət bu birliyə bağır basır. Azərbaycanda da "Azərbaycan-Türkiyə!" deyilib, deyilir, deyiləcək, Türkiyədə də!..

Ötən əsrin əvvəllərində:

Osmanlı Türkiyəsində istiqlal müharibəsi gedirdi. Hürmüzlüyün Əhriməniliyə qarşı döyüşlərinin ağırlığını sözlə ifadə edəndə həmişə onbaşı Seyid Əlini xatırlamışam, bir də "Hacer ana" türk filmi. Biri türkün döyüşçüsü olub, biri türk anası. İkisi də türkün döyüş ruhu - istiqlal ruhu. Onbaşı Seyid Əli döyüşdə, köylü Hacer ana döyüşdən uzaqda Vətənin bir zərrəsi idi - Seyid Əli gücü, tərəri ilə, Hacer ana düşüncəsi ilə...

Sarıqamışda donan minlərlə döyüşçünün sırasında Azərbaycandan getmiş yüzlərlə döyüşçü də vardı. Onlar da mehmetçik kimi üşüdümlər - tərpenmədilər, mehmetçiklərlə nəfəs-nəfəsə dayandılar - tərpenmədilər, mehmetçiklərlə göz-gözə, baxış-baxışa dondular - tərpenmədilər. Bu da ruhun eyniliyinin, qardaşlığın dönməzliyinin təzahürü idi...

O döyüşlərdə Azərbaycan Türkiyənin yanında idi. Minlərlə azərbaycanlı Türkiyənin istiqlal savaşının döyüşçüsü, Çanaqqala həm də Azərbaycanın Çanaqqalası idi. Azərbaycanlı döyüşçü türk mehmetçiyi ilə kürek-kürəyə döyüşürdü, yarananda birinin qanı digərinin yarasına sarğı olurdu, birinin nəfəsi digərinin son nəfəsinə örtük olurdu; istiqlal müharibəsi həm də Azərbaycanın müharibəsi idi.

İstiqlal müharibəsi Zəfərlə başa çatdı. Bu Zəfəri Azərbaycan da öz Zəfəri bildi, "Mənim Zəfərimdi sənün Zəfərin, Türkiyəmiz!" - dedi...

Azərbaycanda vəziyyət

gərginləşəndə, bolşevik-daşnak qüvvələri Azərbaycanda Gülistan müqaviləsindən də betər bölməyə həvəsiyəndə, bunun üçün dünyəvilikdən uzaq bütün imkanlarını hərəkətə gətirəndə, siyasi çalxantılar Azərbaycanın varlığını sıxanda Türkiyə Azərbaycanın yanında oldu. Mustafa Kamal Paşa "Azərbaycanın sevinci sevincimiz, kədəri kədərimizdir", - dedi, Nuru Paşanın sərkərdəliyi ilə Qafqaz İslam Ordusu Azərbaycana göndərildi, 1918-ci il sentyabrın 15-də Nuru Paşanın sərkərdəliyi ilə Bakı bolşevik-daşnak qüvvələrindən azad edildi...

Rus imperiyası 1920-ci ilin 28 aprelində Azərbaycan Demokratik Respublikasını ilhaq etsə də, Azərbaycanla Türkiyənin arasına sərt sərhədlər salsada, yüksək qadağa sistemi yaratsada, ruhları ayıra bilmədi, ayıra bilməzdi. Sonralar böyük tarixi şəxsiyyət Heydər Əliyev Azərbaycan-Türkiyə münasibətlərini "Bir millət, iki dövlət" düsturu ilə ifadə etdi...

Azərbaycan Türkiyəyə xitabən "Mənim Zəfərimdi sənün Zəfərin!" - dedi...

Azərbaycanla Türkiyəni ancaq sərhədlər ayırır. Bu sərhədlər ayrılıq sərhədləri deyil, bir-birinə bağlılığın dünyəviliyə, dövlətçiliyə görə fərqləndirilməsidi.

İkinci Qarabağ müharibəsində:

Çanaqqala döyüşləri Türkiyədə qurtuluş müharibəsinin başlanğıcı olmuşdu, Aprel döyüşləri Azərbaycanda Vətən müharibəsinin başlanğıcı oldu.

Ermənistan Azərbaycana qarşı ədalətsiz müharibəyə başladı, xarici havadarlarının siyasi və hərbi dəstəyindən bəhrələnməklə Azərbaycanın ərazisinin 20 faizini işğal etdi. Azərbaycanda ikinci erməni dövlətinin yaradılmasının mümkünsüzlüyünü dərk etsə də, sülh danışıqlarından yayınır, regionda mövcud status-kvonu saxlamağa çalışır, Azərbaycana qarşı tərribatlarını davam etdirir.

Ermənistanın silahlı birləşmələri 2020-ci il sentyabrın 27-də yeni ərazilər işğal etmək niyyəti ilə Azərbaycanın ərazilərinə genişmiqyaslı hücum keçdi. Ordu hissələri biz hücumun qarşısını qətiyyətlə aldı, Ali Baş Komandanın döyüş əmri ilə əks-hücum əməliyyatı - İkinci Qarabağ müharibəsi başladı...

Hələ müharibədən əvvəl Türkiyənin Milli Müdafiə naziri

Hulusi Akar demişdi ki, Türkiyə Azərbaycanın yanındadır. Xalq bunu torpaqlarımızın işğaldan azad ediləcəyinə inam, Ali Baş Komandanın döyüş əmri ilə başlayacaq ədalətli müharibədə böyük mənəvi dəstək bildi. Bu mənəvi dəstək ruhun kükrəyişi, döyüş əzmi, qələbə ruhu oldu. Türkiyənin əlini küreyində hiss edən Azərbaycanın yüksək döyüş hazırlığına malik Ordusu Ali Baş Komandanın döyüş əmrini Qələbə ilə tamamlamağa hazır idi. Türkçülüğün ruhunda azərbaycançılıq, azərbaycançılığın ruhunda türkçülük vardı. Türkiyənin istiqlal savaşında mehmetçik necə vuruşmuşdusa, Vətən müharibəsində Azərbaycan əsgəri də elə vuruşacaqdı. Dünya 1915-ci ildə Çanaqqala döyüşlərində Qələbə qazanan türk mehmetçiyinin döyüş əzminə, qələbə ruhuna, qəhrəmanlığına necə heyrlənmişdisə, 105 ildən sonra Azərbaycanın ədalətli müharibəsində Azərbaycan əsgərinin qəhrəmanlığına da elə heyrlənəcəkdik; o qardaşın döyüş ruhu ilə bu qardaşın döyüş ruhunun eyni olduğuna kimsə şübhə etmirdi. Ərəfədə hər əsgər Vətənə xitabən deyirdi ki, bu ruhun zərrəsi olmaq da səadət, Vətən!

Əhməd Cavadın "Çırpınırdı Qara dəniz" şeirinə Üzeyir Hacıbəylinin bəstələdiyi mahnı Qafqaz İslam Ordusuna, Nuru Paşaya ithaf edilmişdi. Bu da qardaşlığa mənəvi xeyir-dua idi: "Fırtınalar dursun yana, Yol ver türkün bayrağına!" çağırışı Bakıda səslənsə də, Türkiyənin də göylərinin say-yarasına dönmüşdü. Bu da ruhun eyniliyinə görə qardaşlığın şərtlərindəndi.

2020-ci ilin payızında İkinci Qarabağ müharibəsi başlayanda Türkiyə Respublikasının Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan "Azərbaycan yalnız deyil, Türkiyə Azərbaycanın yanındadır", - demişdi.

İkinci Qarabağ müharibəsi - mahiyyəti etibarilə Vətən müharibəsi başlayanda Azərbaycan Ordusunun hissələri düşmənin işğal müddətində yaratdığı, yarada-yarada möhkəmləndirdiyi, möhkəmləndirə-möhkəmləndirə təkmilləşdirdiyi sədlərini dağıdıb keçirdi, ilk qələbələr qazanırdı. Hər qələbə sonrakı döyüşlərin başlanğıcı olurdu. Döyüşlərə pilotsuz uçuş aparatları da cəlb edilirdi...

Türkiyə Azərbaycandan siyasi dəstəyini əsirmirdi, Türkiyə mənən - ruhən də və siyasi dəstəyi ilə də Azərbaycanın yanında idi. Türkiyənin PUA-ları, "Bayraktar"ları düşmənin komanda və dayaq məntəqələrini dağıdırdı, döyüş maşınlarını, hava hücumundan müdafiə sistemini, canlı qüvvəsini məhv edirdi. "Bayraktar"lar düşmənin ordusunun nizamını həm də azərbaycanlı mütəxəssislərin peşəkarlığı ilə darmadağın edirdi...

Şuşa noyabrın 8-də işğaldan qurtardı.

Noyabrın 10-da üçtərəfli Bəyanat imzalandı.

Türkiyənin həmişə Azərbaycanla nəfəs-nəfəsə olması

indi də dünyanın bəşəri dövlətləri üçün sevgidi, bəşəriyyətə yad dövlətlər üçün heyretdi (buna siyasi qısqanclıq da demək mümkündür)...

Bu dövlətlər eyni kökdən rüşləyib, ortaq dilə, ortaq mədəniyyətə, ortaq mentalitetə malik olan iki qardaş dövlətdi. Mustafa Kamal Paşa da, Heydər Əliyev də bu qardaşlığın əbədi olacağını qürurla bildirmişdi.

1920-ci ildə sovet hakimiyyəti Qərbi Zəngəzuru Azərbaycandan ayırdı, Azərbaycanın əsas hissəsi ilə Naxçıvan arasında coğrafi bağlantı kəsildi. Ermənistan Azərbaycana qarşı ərazi iddiasına başlayanda Naxçıvanı da ilhaq etmək istəyirdi. Birinci Qarabağ müharibəsində Ermənistan Naxçıvanda da müharibə aparırdı, Naxçıvanda da şiddətli döyüşlər gedirdi. Ulu Öndər Heydər Əliyevin qüdrəti ilə bu döyüşlər böyümədi. Naxçıvan Türkiyənin nəfəsi ilə isinirdi - Ermənistan geri çəkildi...

Türkiyə Azərbaycana xitabən "Mənim Zəfərimdi sənün Zəfərin!" - dedi...

İkinci Qarabağ müharibəsindən sonra Bakıda Zəfər paradı keçirildi. Bu möhtəşəm coşquda iştirak edən Türkiyə Respublikasının Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanın dedi ki, "Azərbaycanın başındakı duman artıq dərdli deyil. Girov qalmış Xarı Bülbül artıq azaddır və daha gözəl açacaqdır. Köndələnçay artıq daha coşqun axacaq. Araz nəğməsinə daha güclü oxuyacaq. "Qarabağ şikəstəsi"ni oxuyan nəfəslər daha yüksək, daha güclü olacaqdır".

Şuşada Türkiyə ilə Azərbaycan arasında imzalanan ikitərəfli bəyanat, "Şuşa Bəyanaməsi" kimi tanındı. Bu da "Bir millət, iki dövlət" fəlsəfi dərkini başqa formatda ifadəsi oldu. Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanın dedi ki, "Türkiyə-Azərbaycan əlaqələri dünyada tayıberabəri olmayan müstəsna səviyyədedir", "Şuşa Bəyanaməsi əlaqələrimizi müttəfiqlik səviyyəsinə yüksəldən bir dönüş nöqtəsidir" kəlamları da bu iki dövləti bir-birinə eyni ruhun bağladığının təsdiqidir.

"Şuşa Bəyanaməsi" həm də bəşəri birliyin simvolu kimi tarixləşdi: Azərbaycanda da "Şuşa Bəyanaməsi" - qar-

daşlığın təntənəsi!" deyilir, Türkiyədə də.

Türkiyə ilə Azərbaycan arasında hərbi əməkdaşlıq bütün istiqamətlər üzrə uğurla davam etdirilir: hərbi yönümlü sərğilər, müxtəlif təyinatlı və miqyaslı təlimlər Azərbaycan Ordusunun Türkiyə modeli əsasında təkmilləşdirilməsi, kadr hazırlığı və s.

İkinci Qarabağ müharibəsindən sonra:

Ordu quruculuğunun tərkib hissələrindən olan təlimlər ordunun döyüş hazırlığını yüksəldib. Beynəlxalq təlimlər həm də ordular arasında döyüş məharətinin inteqrasiya vasitəsi olur. İkinci Qarabağ müharibəsindən sonra 2021-ci il iyunun 15-də Şuşada imzalanan Bəyanamədə - hərbi əməkdaşlıq haqqında ikitərəfli razılaşma da bu inteqrasiyaya yaradılan zəminin təzahürüdür. Azərbaycanla Türkiyə arasında münasibətlər həm də hərbi əməkdaşlıq müstəvisində daha şəkəli davam etdirilir.

Türkiyə Respublikasının yaranmasının 100 illiyinə həsr olunmuş "Mustafa Kamal Atatürk-2023" birgə təlimi əhatə etdiyi ərazi baxımından miqyaslı, əksər qoşun növlərini əhatə etmə baxımından geniş təlim kimi tarixləşmişdi. Türkiyəyə və Azərbaycana rəğbəti, ehtiramı olan dövlətlər bu təlimlərə görə də bu qardaşlığı həmişə səmimiyyətlə dəstəkləyib, xarici siyasəti bəşəriyyətdən uzaq dövlətlər bu münasibəti qısqanıb, qısqanclar indi də var. Bu məqamla bağlı Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyev deyib: "Biz də müşahidə edirik ki, bu təlimlər bəzi ölkələrdə narahatlıq doğurur". Bu narahatlıq Azərbaycan-Türkiyə münasibətlərinin daha da möhkəmlənməsindən narahat olmaqdır...

Təlim döyüş hazırlığı deməkdi, döyüş hazırlığı - ordunun gücü, ordunun gücü - dövlətin gücü. Güclü dövlətlərin qardaşlığı möhtəşəm olur; "Keçirilən və keçiriləcək birgə təlimlər həm də azərbaycançılıqla türkçülüğün, türkçülük-lə azərbaycançılığın vəhdətinin - ayrılmazlığının qüdrəti kimi tarixləşəcək..."

Türkiyədə Azərbaycana, Azərbaycanda Türkiyəyə xitabən deyilib, deyilir, deyiləcək ki, mənim Zəfərimdi sənün Zəfərin!..

Rəşid HÜSEYNOV
"Azərbaycan Ordusu"

Milli Qəhrəman Rafael Həbibovun xatirəsinə həsr olunan tədbir keçirildi

Gəncə Qarnizonu İdeoloji və Mədəniyyət Mərkəzinin təşkilatçılığı ilə şəhidlərin, Milli Qəhrəmanların xatirəsinə həsr olunan tədbirlərin və anım mərasimlərinin keçirilməsi ənənə halını alıb.

Şirvan şəhər İcra Hakimiyyətinin, şəhər təhsil sektorunun birgə təşkilatçılığı ilə Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı Rafael Şərafət oğlu Həbibovun xatirəsinə həsr olunan tədbirdə şəhər ictimaiyyətinin nümayəndələri, Vətən müharibəsi iştirakçıları, məktəblilər, Milli Qəhrəmanın döyüş yoldaşları və yaxınları iştirak etdilər.

Ulu Öndər Heydər Əliyevin və Vətənimizin suverenliyi, müstəqilliyi və ərazi bütövlüyü uğrunda şəhid olan

varananda Rafael Həbibov ordunun ilk zabitlərindən oldu. 1992-ci il mayın 23-də "leytenant" rütbəsində döyüş bölgəsinə göndərildi. O, Təzəkənd, Zod, Alaçayaq, Ağdaban, Çərəkər kəndləri uğrunda gedən döyüşlərdə fəal iştirak etdi. Şəxsi heyəti ilə birlikdə düşmənin bir döyüş maşınına o məhv etmişdi. Yaralansa da, döyüşdən çıxmamışdı. Növbəti döyüşdə qəhrəmancasına şəhid oldu. Onun xidməti dövlətimiz tərəfindən yüksək qiymətləndirildi. 1994-cü ildə Rafael Şərafət oğlu Həbibov "Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı" fəxri adı verildi. Təhsil aldığı məktəb onun adını daşıyır.

Məktəbin direktoru Arzu İbrahi-

xatirəsinə xalqımız heç vaxt unutmayacaq. Bu gün ölkəmiz iqtisadi-siyasi-hərbi cəhətdən qüdrətini daha da artırır. Ali Baş Komandan cənab İlham Əliyev və Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyeva tərəfindən şəhid ailələrinə böyük diqqət və qayğı göstərilir.

Şirvan şəhər İcra Hakimiyyətinin əməkdaşı Elvin Babayev ölkəmizdə həyata keçirilən və vətəndaşların sosial vəziyyətinin daha da yaxşılaşdırılması istiqamətində görülən fəaliyyətdən danışaraq bildirdi ki, şəhid ailələri dövlətin yüksək qayğısı ilə əhatə olunub. Bu siyasətin əsası Ulu Öndər Heydər Əliyev tərəfindən qoyulub, bu gün Müzəffər Ali Baş Komandan tərəfindən geniş miqyasda davam etdirilir.

Məktəbin müəllimi Aslan Səfərov, Milli Qəhrəmanın qardaşı Vaqif Həbibov və başqaları çıxış edərək Vətən müharibəsində qazanılan tarixi qələbədən sonra ölkəmizin həyatında yeni dövr başladığını qürur hissi ilə bildirdilər. Onlar ölkəmizdə həyata keçirilən quruculuq işlərinin daha geniş vüsət aldığını və soydaşlarımızın doğma yurdlarına qayıtmaları üçün quruculuq işlərindən söz açdılar. Şəhidlərimizin xalqımızın qəlbində daim yaşayacağını, xidmətlərinin unudulmayacağını bildirdilər.

"Əsgərə məktub" layihəsi çərçivəsində işğaldan azad edilən ərazilərdə xidmət edən əsgərlərə məktəb kollektivi tərəfindən məktublar ünvanlandı. Vətən qarşısında müqəddəs borclarını fədakarlıqla yerinə yetirən əsgərlərin "Xidmətdə bir gün"ü haqqında videoçarx nümayiş etdirildi. Xidmətdə olan əsgərlərin ictimaiyyət nümayəndələrinə yazdıqları "Əsgər məktub"ları səsləndirildi. Məktəblilərə hərbi təhsil haqqında maarifləndirici bukletlər təqdim olundu.

Sonra şagirdlər qəhrəmana həsr olunmuş ədəbi-bədii kompozisiya ilə çıxış etdilər. Tədbirin sonunda Milli Qəhrəmanın şəhər qəbiristanlığında ki məzarı, şəhərin mərkəzində ucaldılmış abidəsi ziyarət olundu və məzarı üstünə gül dəstələri düzüldü.

Mübariz MUSAYEV
"Azərbaycan Ordusu"

ların xatirəsi bir dəqiqlik sükutla yad edildi. Dövlət Himni səsləndirildi.

Tədbirdə Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı Rafael Həbibovun həyatı və döyüş yolu haqqında ətraflı məlumat verildi. Bildirildi ki, o, 20 aprel 1964-cü ildə Şirvan şəhərində anadan olub. 14 sayılı tam orta məktəbi bitirdikdən sonra sabiq sovet ordusu sıralarında hərbi xidmətdə olub. Sonra gizirlər məktəbində təhsil alıb və hərbi xidmətini davam etdirib. 1986-cı ildə Əfqanıstanda xidmət etdiyi müddətdə bir sıra medallara və fəxri fərmanlara layiq görülüb. 1988-ci ildə Vətənə qayıdıb. O vaxtlarda Qarabağda və ətraf ərazilərdə düşmən təxribatlar törədirdi, Qarabağı Ermənistanla birləşdirmək istəyirdi.

1992-ci ildə Azərbaycan Ordusu

mov bildirdi ki, XX yüzilliyin sonlarında ölkəmiz yenidən - bir əsrdə ikinci dəfə azadlığına, müstəqilliyinə qovuşdu. Ancaq ölkəmizdə yaranmış böhranlı vəziyyət müstəqilliyimizin itirilməsi təhlükəsini yaratmışdı. Ölkəmizə qarşı Ermənistan elan etmədən müharibəyə başlamışdı. Xalqın təkidlə tələbi ilə hakimiyyətə gələn böyük tarixi şəxsiyyət Heydər Əliyev dövlətimizi fəlakətdən xilas etdi.

Xalqın böyük dəstəyi ilə Prezident seçilən İlham Əliyev Ulu Öndərin böyük quruculuq yolunu uğurla davam etdirdi, Azərbaycan daha böyük uğurlar qazandı. Vətən müharibəsi xalqımızın, ordumuzun qüdrəti və Müzəffər Ali Baş Komandanın sərkərdəliyi ilə Zəfərlə başa çatdı.

Şəhidlərin, Milli qəhrəmanların

Müdafiə naziri general-polkovnik Zakir Həsənovun təsdiq etdiyi 2024-cü il üçün hazırlıq planına əsasən, hərbi hissələrdə bir grup hərbi vəzifələrinin cəlb edildiyi növbəti təlim toplanışı başlayıb.

Müdafiə Nazirliyi Mətbuat Xidməti xəbər verir ki, ehtiyatdan çağırılan hərbi vəzifəli toplanış məntəqəsinin qərargahında müvafiq qeydiyyatdan və həkim müayinəsindən keçdikdən sonra hərbi ge-

Hərbi vəzifəliyərin növbəti təlim toplanışı başlayıb

yim və digər təminat növləri ilə təmin olunublar.

Toplanış çərçivəsində hərbi vəzifələrin döyüş hazırlığı səviyyəsinin artırılması, eləcə də bilik və bacarıqlarının təkmilləşdir-

ilməsi məqsədilə müxtəlif tapşırıqlar yerinə yetiriləcək.

Hərbi vəzifəliyərlə keçirilən təlim toplanışının əsas məqsədi onların döyüş vərdişlərini, hərbi ictimai-

sas və təcrübələrini təkmilləşdirmək, eyni zamanda ordumuzun arsenalında, olan müasir silah və hərbi texnikanın istismar qaydalarını öyrətməkdir.

Xəbərlər: hadisələr, faktlar

Türkiyədə İŞİD-lə əlaqədə şübhəli bilinən daha 41 nəfər saxlanılıb

Türkiyənin 12 vilayətində İŞİD terror təşkilatına qarşı genişmiqyaslı əməliyyat keçirilib.

Bu barədə Türkiyənin daxili işlər naziri Ali Yerlikaya bildirib. Məlumat əsasən, "BOZDOĞAN-34" kod adı altında keçirilən əməliyyat zamanı İŞİD-lə əlaqəsi olmaqda şübhəli bilinən 41 nəfər saxlanılıb.

Əməliyyat nəticəsində çox sayda silah-sursat və valyuta aşkarlanaraq müsadirə edilib.

ABŞ-ın Nyu-Meksiko ştatında F-16 qırıcısı qəzaya uğrayıb

ABŞ-ın Nyu-Meksiko ştatında Holloman Hərbi Hava Qüvvələri bazası yaxınlığında F-16 qırıcısı qəzaya uğrayıb.

Bu barədə RIA Novosti aviabazanın bəyanatına istinadla məlumat yayıb.

Təyyarənin yeganə pilotunun sağ qaldığı bildirilib. Hazırda pilota tibbi yardım göstərilir. Qəzanın səbəbləri açıqlanmayıb.

Rumınyada NATO-nun təlimi keçiriləcək

Rumınyada mayın 5-dən 24-dək NATO-nun "Swift Response 24" hava-desant təlimi keçiriləcək.

Bu barədə Rumıniya Müdafiə Nazirliyinin mətbuat xidməti məlumat yayıb.

Ümumilikdə manevrlərə NATO-nun 7 ölkəsindən və onların tərəfdaşlarından 5 min hərbi qulluqçu və 320 hərbi texnika cəlb olunaçaq.

"Təlim çərçivəsində Almaniya, İspaniya, Niderland, Rumıniya, ABŞ və Fransadan 2 minə yaxın paraşütçünün iştirakı ilə İkinci Dünya müharibəsindən sonra Avropanın ən böyük hava-desant əməliyyatlarından biri həyata keçiriləcək", - məlumatda bildirilib.

Latviya Belarusla sərhəddə yeddi yeni döyüş taboru formalaşdıracaq

Latviya Belarusla sərhəddə yaxınlığında silahlı qüvvələrin yeni taborlarını formalaşdırmaq qərarına gəlib.

Bu barədə Latviya Silahlı Qüvvələrinin komandanı deyib. "Latviya ordunun sayını artırmaq qərarına gəlib. Yaxın vaxtlarda Silahlı Qüvvələrdə yeddi yeni tabor formalaşdırılacaq", - deyərək bildirdi.

Komandanın sözlərinə görə, taborların hər birində min nəfərədək hərbi xidmət edəcək. Yüksək hazırlıqlı ilk taborun iyunda xidmətə başlayacağı gözlənilir. Müdafiə Nazirliyinin planına əsasən, digər taborların formalaşması bir ildən üç ilədək vaxt aparacaq. Onların tərkibinə kəşfiyyat məlumatlarının toplanması və kibermüdafiə missiyasını yerinə yetirən xüsusi təyinatlı dəstələr daxil olacaq. Telekanalın məlumatına görə, yeni taborlar Latviyanın cənubunda, Belarus sərhədləri yaxınlığında yerləşdiriləcək.

AZƏRTAC-ın
materialları əsasında

XTQ-nin veteran mənsuqları ilə görüş keçirilib

Xüsusi Təyinatlı Qüvvələrin (XTQ) yaradılmasının 25-ci ildönümü münasibətilə "N" hərbi hissənin tabeliyində olan birləşmə və hissələrdən ehtiyata və istefaya buraxılmış hərbi qulluqçularla görüş keçirilib.

Müdafiə Nazirliyi Mətbuat Xidməti xəbər verir ki, əvvəlcə Azərbaycan xalqının Ümummilli Lideri Heydər Əliyevin hərbi hissənin ərazisindəki büstü və torpaqlarımızın azadlığı uğrunda şəhid olanların xatirəsinə ucaldılmış abidə önünə gül dəstələri düzülüb.

Tədbir başlamazdan öncə Ulu Öndərin və Azərbaycanın müstəqilli-

yi, suverenliyi, ərazi bütövlüyü uğrunda şəhid olanların xatirəsi bir dəqiqəlik sükutla yad edilib, Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himni səsləndirilib.

Azərbaycan Respublikasının müdafiə naziri general-polkovnik Zakir Həsənov və Xüsusi Təyinatlı Qüvvələr komandanının 25-ci ildönümü münasibətilə təbriki iştirakçılara

çatdırılıb.

Çıxış edənlər Aprel döyüşlərində, Vətən müharibəsində, eləcə də digər əməliyyatlarda XTQ-nin əvəzsiz xidmətlərindən danışıblar. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanı cənab İlham Əliyev və Müdafiə Nazirliyinin rəhbərliyi tərəfindən xüsusi təyinatlılara göstərilən diqqətə, qayğıya və

etimada görə minnətdarlıq ifadə olunub.

Tədbir iştirakçılarında hərbi hissənin yaranma tarixi və keçdiyi şərəfli döyüş yolu haqqında videoçarx təqdim olunub.

Sonda Həzi Aslanov adına Ordu İdeoloji və Mədəniyyət Mərkəzinin solistlərinin ifasında vətənpərvərliyi tərənnüm edən mahnılar səsləndirilib, xatirə şəkli çəkdirilib.

İdman

Cüdo üzrə "Raquf Orucov Kuboku"nun qalibi məlum olub

Aprelin 30-da Bakı İdman Sarayında cüdo üzrə ənənəvi V "Raquf Orucov Kuboku" ("Raquf Orucov Cup") komandalarası beynəlxalq turniri keçirilib.

2016-cı il Aprel döyüşlərinin şəhidi, əfsanəvi kaşfiyyatçı, polkovnik-leytenant Raquf Orucovun timsalında torpaqlarımızın işğaldan qurtarılması, dövlətimizin suverenliyinin təmin olunması uğrunda şəhid olanların xatirəsinə həsr edilmiş turnirdə Azərbaycanla yanaşı, Türkiyə, Türkmənistan, Macarıstan, Gürcüstan və Rusiyanın (Fərdi Neytral İdmançılar) 20 yaşadək cüdoçularından (U-20) ibarət 13 komanda mübarizə aparıb.

Azərbaycan Cüdo Veteranları Assosiasiyasının təşəbbüsü, Gənclər və İdman Nazirliyinin və Cüdo Federasiyasının dəstəyi ilə təşkil olunmuş yarışın rəsmi açılış mərasimi Dövlət Himninin səsləndirilməsi ilə başlayıb, sonra şəhidlərin xatirəsi bir dəqiqəlik sükutla yad edilib. Rəşadətli Ordumuzun Zəfərinə və Raquf Orucovun döyüş yoluna, həmçinin turnirin tarixinə həsr olunmuş videoçarxlar nümayiş olunub.

Turnirin finalında "Edelveys" (Fərdi Neytral İdmançılar) və "Judo Club 2012" komandaları qarşılaşıblar. Azərbaycan təmsilçiləri rəqibinə qalib gələrək kubok və qızıl medallar qazanıblar. Bürünc medallara "Atilla" İdman Klubu (Azərbaycan) və Macarıstan komandası layiq görüldü. Qaliblər diplom, medal və pul mükafatları ilə təltif olunublar.

Azərbaycan savatçısı beynəlxalq turnirdə qızıl medal qazanıb

Azərbaycan idmançısı Məhəmməd Süleymanov Bolqarıstanın Plovdiv şəhərində savatın assault və kombat növü üzrə keçirilən beynəlxalq turnirdə qızıl medal qazanıb.

Gənclər arasında 80 kiloqram çəki dərəcəsinə çıxış edən idmançı bütün rəqiblərinə qalib gələrək fəxri kürsünün ən yüksək pilləsinə qalxıb.

Böyüklər arasında qadınların mübarizəsində 52 kiloqramda Tutu İsmayılova 1/8 final mərhələsində Bolqarıstan təmsilçisi ilə üz-üzə gəlib. Yiğmanın üzvü görüşdən üstünlüklə ayrılsa da, ardınca belçikalı rəqibi ilə qarşılaşma zamanı aldığı zədə səbəbindən turnirlə erkən vidalaşdı.

Bununla da milli komanda yarışını 1 qızıl medalla başa vurub.

16 ölkənin iştirak etdiyi turnirdə ümumilikdə 150-dən çox idmançı mübarizə aparıb.

AZƏRTAC-in materialları əsasında

Gizir Elşən Həsənlı on beş ilə yaxındır ordu sıralarında xidmət edir. Torpaqlarımızın düşmən işğalında olması onun da peşə seçimində istiqamətləndirici amil olub. Hələ kiçik yaşlarından torpaqlarımızın işğal edildiyini dərk edəndə hərbi olmağı qərara alıb. Bir vətəndaş kimi bu işğal onun da heysiyyətini silkələyib, o da torpaqlarımızı işğaldan azad etmək üçün xidmət etməyi qərara alıb, hərbi peşəni bütün peşələrdən ən dəyərlisi bilib, bu peşəyə sevgi bəsləyib.

Müddətli həqiqi hərbi xidmətini cəbhə bölgəsində keçirib. Döyüş növbətçiliyi aparanda səngərdən, səngərin siperindən irəlidedəki əraziləri müşahidə edəndə, erməni silahlı birləşmələrinin nəzarəti altında qalmış həmin ərazilərə getməyin həsrətini o da çəkib. Bu həsrət onun or-

Nümunəvi xidmət

O da Zəfər ovqatı ilə xidmət edir

du sıralarından tərxis olunduqdan sonra yenidən gizir kimi xidmətə qayıdışına vəsilə olub, torpaqlarımızın düşmən tapdığından azad edilməsi uğrunda gedəcək döyüş-

lərdə iştirak etmək istəyib.

Gizir Elşən Həsənlı Sabirabad rayonunun Mürsəlli kəndində anadan olub. İkinci Qarabağ müharibəsində poçt-rabitə xidməti vasitəsilə Ali Baş Komandanın, müdafiə nazirinin əmrlərini döyüş zonasında fəaliyyət göstərən hərbi məntəqələrə vaxtında çatdırmaqla döyüşlərin qələbə ilə nəticələnməsində iştirakçı olub, verilən tapşırığı həmişə vaxtında icra etməyə çalışıb, ən qaynar nöqtələrə ləngimədən gedib çıxıb.

Elşən Həsənlı poçt-rabitə qovşağının fəaliyyətində operativliyin əhəmiyyətli olduğunu dedi və bildirdi ki, müharibədə olduğu kimi, müharibədən son-

ra da operativ fəaliyyət göstərməlidir. İşğaldan azad olunmuş ərazilərə poçt xidmətlərini təhlükəsiz çatdırdığını deyən gizir Elşən Həsənlı əlavə etdi ki, müharibə getmiş torpaqlarımızda hələ də təhlükəli ərazilər mövcuddur.

Hərbi qulluqçularımız düşmən tapdığından azad edilmiş ərazilərdə qətiyyətli xidmət edirlər. Gizir Elşən Həsənlı da hərbi xidmətə başlayanda ən böyük arzusu idi ki, Azərbaycan ərazi bütövlüyünün bərpasında iştirak etsin. O bu gün döyüşdəki xidmətlərdən və ordumuzun Zəfərindən qürur duyur.

Bəxtiyar ƏLİYEV
"Azərbaycan Ordusu"

Krossvord, skanvord, çaynvord, kriptoqram

Yuxarıdan aşağıya

1. Qədim Azərbaycan dövləti
2. "Buz heykəl" hekayəsinin müəllifi (adı)
3. Təslim, təbə etmək
4. Musiqi janrı
8. Primatlar dəstəsinə aid cins
9. Qonaq
11. Coğrafi səmt, qütb
16. Avtomobil markası
18. Binalarda saquli yerdəyişmələr üçün istifadə olunan vasitə
20. Aparat, . . h . .
24. Azərbaycanın internet domeni
25. Bədən üzvü

Soldan sağa

1. Bakı
5. Qız adı
6. Cəzirə
7. Xəstəlik
10. Çəki vahidi
12. Təntənəli hərbi keçid
13. Ərazi
14. Usta, mahir
15. Peyğəmbər
17. Yükqaldıran
19. Qadınların yaxaya və başa taxdıqları əşya
21. Yüksək, ali
22. Ölkəmizin ən mühüm təbii enerji ehtiyatı
23. Dron
26. Bakıda metrostansiya

1		2	3				4		
5							6		
7						8		9	
				10					11
12						13			
14			15		16				
17		18		19			20		
21									
22					23		24		25
26									

Mayor Quliyev Pərviz Cəfər oğluna məxsus MN № 0042093 nömrəli zabitin şəxsi vəsiqəsi itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Leytenant Rüstəmov Mehran Ağarəhim oğluna məxsus SQ № 0019484 nömrəli zabitin şəxsi vəsiqəsi itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Gizirlər Həsənov Nüsrət Qəhrəman oğluna məxsus SQ № 0027506 nömrəli və Seyidov Fərahim Fizuli oğluna məxsus SQ № 0022160 nömrəli və Ələsgərov Yaqub Kamil oğluna məxsus SQ № 0033286 nömrəli gizirin şəxsi vəsiqəsi itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Müddətdən artıq həqiqi hərbi xidmət hərbi qulluqçuları çavuş Həsənov Əli Əkram oğluna məxsus AD № 0059485 nömrəli və əsgər İslamzadə Peyman Əlfağa oğluna məxsus AD № 0060423 nömrəli, əsgər Ağakışiyev Vladik Əlibaba oğluna məxsus AD № 0026522 nömrəli və əsgər Həsənov Namid Məhəmməd oğluna məxsus AD № 0036743 nömrəli şəxsi vəsiqə itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Baş redaktorun müavini
mayor
Məhəmməd NƏSİRLİ

Telefonlar

Baş redaktor: (012) 510-71-97 (faks);
Baş redaktorun müavini: (012) 510-64-27;
Məsul katib: (012) 510-71-98;
Məktublər şöbəsi: (012) 510-64-28.

Ünvanımız

Bakı şəhəri, akademik Şəfaət Mehdiyev küçəsi 144.
"Qızıl Şərq" hərbi şəhərçiyi

Növbətçi

Rəşid HÜSEYNOV

Qəzetin hesabı

Nərimanov Rayon Xəzinədarlığı
Kod: 200189
VÖEN: 1500428611

Qəzet həftədə iki dəfə (III-VI günlər) nəşr olunur.
"Azərbaycan Ordusu" qəzeti kompüter mərkəzində şəhərlənərək "Hərbi Nəşriyyat"ın mətbəəsində hazır diapozitivlərdən çap olunur. Əlyazmalara rəy verilmir, təqdim edilən yazılar müəllifə qaytarılmır.
Qəzeti mod.gov.az sayından oxuya bilərsiniz.

Lisensiya № 361

Sifariş № 171

Nüsxə 4650